

УДК 005.591.3:334.012.61-022.51(1-22)

Лукашова Л. В.

Київський національний торговельно-економічний університет

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

У статті досліджено основні проблеми розвитку малого підприємництва в сільській місцевості та запропоновано шляхи їх подолання. Вивчено світовий досвід створення кооперативних структур в агропромислому комплексі. У контексті реалізації можливостей, що виникли внаслідок посилення євроінтеграційних процесів, систематизовано актуальні національні та міжнародні програми підтримки суб'єктів малого підприємництва в сільській місцевості.

Ключові слова: суб'єкти малого підприємництва, сільська місцевість, сільські громади, бізнес-інкубатори, кооперативні структури, безробіття.

Постановка проблеми. Суб'єкти малого підприємництва традиційно залишаються рушійною силою економіки більшості розвинених країн світу і являють собою значний прошарок суб'єктів господарювання в Україні, проте значно поступаються великим підприємствам за можливостями модернізації, маркетинговими дослідженнями, фінансовими ресурсами та конкурентоспроможністю. В Україні 32% населення проживає в сільській місцевості. Щороку цей показник знижується в середньому на 1,3%. Цей процес відбувається як через природне скорочення за рахунок дисбалансу народжуваності та смертності, так і через внутрішню та зовнішню міграції. Основною причиною зменшення кількості сільського населення є надзвичайно високий рівень безробіття та низький рівень оплати праці зайнятого населення. Пріоритетним напрямом розв'язання цієї проблеми є активізація малого підприємництва в сільській місцевості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему малого підприємництва в сільській місцевості розглядали такі вітчизняні вчені-економісти, як Б.І. Шувар, Ф.А. Важинський, О.М. Матусова, Ю.О. Ольвінська, Б.І. Ковалюк, І.О. Удовенко, О.І. Тимченко, В.В. Папп, О.М. Бебко, Т.Ю. Прутська, С.В. Коробка та інші. У їхніх роботах переважним чином висвітлені проблеми розвитку малого підприємництва в сільській місцевості в окремих регіонах України та наголошено на необхідності державного регулювання і бюджетного фінансування підприємницьких ініціатив на селі.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Слід зауважити, що вищезазначені науковці у своїх працях не враховували останніх тенденцій економічного розвитку країни та можливостей, що відкриваються суб'єктам підприємницької діяльності внаслідок євроінтеграційних процесів. Рекомендації щодо подолання проблем, з якими стикаються суб'єкти малого підприємництва в сільській місцевості, мають несистемний характер, не враховують останніх змін у політичному та економічному житті країни, податковому та господарському кодексах, інноваційних пріоритетів держави і самих суб'єктів малого підприємництва. У більшості робіт учені зосереджуються винятково на проблемах здійснення малого підприємництва в агропромислому комплексі, зокрема на фермерстві (тваринництві, вирощуванні сільськогосподарських культур, бджільництві), нехтуючи такими розповсюдженими в сільській місцевості видами економічної діяльності, як туризм, роздрібна торгівля, ресторанне господарство, будівництво тощо.

Метою статті є обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку малого підприємництва в сільській місцевості з урахуванням динамічних змін у зовнішньому середовищі.

Виклад основного матеріалу. За даними Державної служби статистики України, станом на кінець 2016 р. чисельність економічно активного населення у віці 15–70 років, що проживає в сільській місцевості, становить 5648,7 тис. осіб (31,5% економічно активного населення), з них 5404,8 тис. осіб працездатного віку [1, с. 23–31]. Безробітне населення працездатного віку в сільській місцевості становить 550,2 тис. осіб, або близько 10% від загальної чисельності працездатного населення в сільській місцевості. Рівень зайнятості населення працездатного віку відповідає 61,6%. Чисельність сільського населення має сталу тенденцію до зменшення. Деякі населені пункти безлюдніють та знімаються з обліку. За останні 15 років кількість знятих з обліку населених пунктів становила 407 одиниць. Ще майже у 400 населених пунктах населення відсутнє, але вони ще не зняті з обліку. Причиною вищезазначеної негативної тенденції є не лише природна смертність, а насамперед відтік молоді до великих міст внаслідок відсутності можливостей працевлаштування. Зі зменшенням кількості молоді актуалізується проблема «старіння» та «вимирання» сіл. Пріоритетним напрямом підвищення зайнятості сільського населення є створення сприятливих умов для розвитку малого підприємництва у сільській місцевості. Дотепер малому підприємству в сільській місцевості не приділялося належної уваги. Проекти розвитку малого підприємництва в сільській громадах України є поодинокими та нетривалими за термінами їх реалізації.

Можна виділити низку нагальних проблем, з якими стикаються сільські громади, таких як:

- 1) необхідність створення нових робочих місць та підвищення рівня зайнятості працездатного населення (надзвичайно актуально для депресивних регіонів);
- 2) потреба в підвищенні рівня оплати праці в сільських громадах;
- 3) ускладненість залучення фінансових ресурсів з ринкових джерел, жорсткі умови кредитування, проблеми пошуку спонсорів малого бізнесу в сільській місцевості;
- 4) низький рівень залучення національних та міжнародних фондів до розвитку сільських громад;
- 5) значний вплив місцевої влади на суб'єктів малого підприємництва в сільській місцевості;
- 6) низький рівень ефективності різнорівневих стратегій та програм підтримки малого підприємництва в сільській місцевості;
- 7) несприятливе економіко-правове середовище для здійснення господарської діяльності в сільській місцевості, що характеризується обмеженістю попиту, ресурсів, інвестицій, занедбаністю інфраструктури, невідповідністю соціально-побутових умов, недосконалістю процедур отримання дозво-

лів на започаткування та ведення підприємницької діяльності, нестабільністю та суперечливістю чинного законодавства та нормативної документації, що регламентують підприємницьку діяльність тощо;

8) неформованість дієвих економічних стимулів до формування і розвитку інвестиційної діяльності суб'єктів малого підприємництва;

9) погіршення людського капіталу, брак навичок, необхідних для започаткування та здійснення підприємницької діяльності, низький рівень престижності праці в сільській місцевості і, як наслідок, низька активність сільського населення щодо започаткування підприємницької діяльності;

10) відсутність ефективних інституцій та механізмів фінансово-кредитного, інвестиційного та інформаційного забезпечення становлення та розвитку кооперативних відносин між суб'єктами малого підприємництва.

Більшість вищезазначених проблем можуть бути вирішені шляхом активного розвитку малого підприємництва в сільській місцевості.

Одним із перспективних напрямів сприяння розвитку малого підприємництва в сільській місцевості є ініціація створення бізнес-інкубаторів для суб'єктів малого підприємництва на базі окремих сільських громад.

Ще одним напрямом вирішення проблем сільських громад є їх розвиток на основі тематичної мотивації (сільський зелений туризм, бджільництво, квітники тощо). У такому разі громада передусім шукає не кошти, а ідею, яку потім розвиває і реалізує.

Також напрямом сприяння зайнятості сільського населення та ефективного господарювання суб'єктів малого підприємництва на селі, що працюють у сфері АПК, є їх об'єднання у кооперативи. Поєднання зусиль забезпечить зменшення витратної частини окремих підприємців, спростить доступ до ринків збуту продукції, сприятиме підвищенню її якості та формуванню у суб'єктів підприємницької діяльності навичок самоврядування та ефективного господарювання. До можливостей кооперативних структур щодо покращання конкурентоспроможності малих товаровиробників сільськогосподарської продукції можна віднести: оптову закупівлю засобів виробництва; об'єднання зусиль через кооперативи у сфері продажу та доставки виробленої продукції; спільну власність на обладнання, техніку та устаткування; полегшений доступ до фінансово-кредитних ресурсів; отримання консультаційних послуг та інформації щодо ситуації на ринку; лобювання захисту інтересів на національному та регіональному рівнях. Стимулювання розвитку об'єднань дрібних виробників сільськогосподарської продукції сьогодні здійснюється за підтримки Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Вивчення світового досвіду створення кооперативних структур у сфері АПК дало змогу з'ясувати, що у країнах ЄС найчисленнішою є група кооперативів, що займаються заготівлею, переробкою і збутом сільськогосподарської продукції [3, с. 1–4]. Ці види діяльності характерні для кооперативів, які спеціалізуються на виготовленні молока та м'яса, виробництві крохмалю, збуті яєць і птиці, реалізації насіння сільськогосподарських культур. Групи фермерських кооперативів у Данії переробляють 90% товарного молока, у Фінляндії мають найбільшу частку в переробці м'яса – на них припадає 80% реалізованої на внутрішньому та зовнішньому ринках сільськогосподарської продукції; у Нідерландах кооперативи реалізують майже 90% вершкового масла, близько 85% сиру, 80% молочного порошку, 60% згущеного молока

і 65% цукру; у Франції випускають та реалізують на міжнародному ринку до 70% вина, висока їх участь у випуску спирту та оливкової олії. Функцією ще однієї групи кооперативів є оптова закупівля засобів виробництва з подальшим постачанням їх у господарства своїх членів¹. Цікавим є досвід аграрного сектору Канади, де функціонує понад 500 кооперативів, членами яких є 2/3 фермерів. З-поміж них виділяють сільськогосподарські збутові та переробно-збутові кооперативи, які є сучасними організаціями з власною експертизою і спільним ринком аграрної продукції, та постачальницькі кооперативи, які забезпечують своїх членів кормами для тварин на 27%, добривами і хімікатами – на 28%, насінням – на 19%, зерноочисним обладнанням, сільськогосподарськими машинами, а також паливними та будівельними матеріалами.

Ефективність підприємницької діяльності залежить від правильного вибору виду економічної діяльності суб'єктом господарювання. Особливо гостро ця проблема постає перед суб'єктами малого підприємництва внаслідок активної особистої участі останніх в усіх процесах, пов'язаних із виготовленням продукції або наданням послуг.

Пріоритетними видами економічної діяльності в сільській місцевості традиційно залишається фермерство, зелений туризм, роздрібна торгівля, ресторанне господарство, будівництво. Але поряд із традиційними починають розвиватися такі види економічної діяльності, як організація роботи аптек, спортзалів, виготовлення виробів з натурального дерева або каменю, встановлення супутникових антен, виготовлення сирів, переробка твердих побутових відходів, розведення риби, створення зон відпочинку тощо.

Заслужують на увагу ініціативи суб'єктів малого підприємництва, які найбільш ефективно використовують ресурсні та територіальні можливості регіонів, наприклад, створення ферм із вирощування перепелів та страусів (у цьому разі доходи від здійснення підприємницької діяльності надходять не лише від реалізації продуктів тваринництва, а і від туристичної діяльності); виробництво біогумусу (як правило, є супутнім для фермерів, що розводять велику рогату худобу, і в такому разі не потребує закупівлі сировини); виробництво банних віників (доступний навіть для підприємців-початківців внаслідок того, що не потребує значного стартового капіталу), вирощування грибів (дає змогу мінімізувати витрати, використовуючи наявні просторові ресурси, наприклад льох на власній присадибній ділянці).

Розвиток фермерства як виду економічної діяльності суб'єктів малого підприємництва історично зумовлений, по-перше, трансформацією форм власності, а саме ліквідацією великих державних сільськогосподарських підприємств, зростанням рівня безробіття та втратою сільськими жителями стабільного основного доходу; по-друге, доступом сільського населення до специфічного фактору виробництва – землі, що має здатність до самовідновлення та забезпечує можливість утримання особистого господарства як джерела додаткового доходу поряд з

¹ У Швеції та Фінляндії кооперативи постачають сільськогосподарським товаровиробникам близько 60% засобів виробництва; у Франції забезпечують близько 50% поставок добрив та кормів, майже 2/3 насіння зернових культур; у ФРН – 36% поставок машин та обладнання і 44% пального. Одна з французьких спілок кооперативів UCAL, що створена чотирма кооперативами та одним товариством колективного інтересу SICA, охоплює 3843 суб'єкти господарювання. Члени UCAL щорічно реалізують 260–268 тис. тон злакових та 34–35 тис. тон олійно-білкових культур на суму 43–45 млн. євро. Спілка постачає своїм членам щорічно 73–75 тис. тон добрив, 3 тис. тон насіння, 66–70 тис. тон кормів.

основним заробітком, що привело до формування у сільських жителів навичок ведення власної справи; по-третє, різким зниженням рівня життя і добробуту сільського населення внаслідок формальної зайнятості та довгострокового безробіття.

Перспективною вбачається участь суб'єктів малого підприємництва, що працюють або мають наміри працювати в сільській місцевості, в національних та міжнародних проектах і програмах розвитку (табл. 1).

Слід зазначити, що програми розвитку малого підприємництва були розроблені для всіх регіонів після прийняття Закону України «Про розвиток

та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [9], проте робота зі стимулювання малого підприємництва в сільській місцевості переважно проводиться лише «на папері». В окремих регіонах після реалізації вищезазначених програм розвитку спостерігається зменшення кількості зареєстрованих суб'єктів малого підприємництва. Так, аналіз виконання програми підтримки малого підприємництва Шумського району Тернопільської області за 2013–2014 рр. показав зменшення кількості зареєстрованих ФОП на 23 особи. Однією з основних причин низької ефективності реалізації регіональних програм роз-

Таблиця 1

Порівняльна характеристика національних та міжнародних проектів розвитку малого підприємництва в сільській місцевості

№	Назва	Термін реалізації	Ініціатори проекту	Призначення
1	2	3	4	5
1.	Проект «Розвиток малого підприємництва в сільських громадах України» [2]	2014–2015 рр.	Ресурсний центр ГУРТ, фонд «Монсанто»	Проект був покликаний активізувати підприємницький потенціал представників сільських громад Кіровоградської, Черкаської, Житомирської та Київської областей.
2.	Національна програма соціальних інвестицій «Україна – житниця майбутнього»	з 2014 р. по теперішній час	Компанія «Монсанто Україна» (приватна сільськогосподарська компанія, зареєстрована на території США)	Програма сприяє поліпшенню життя людей у сільській місцевості шляхом згуртування громад, підвищення громадської свідомості та соціальної активності для вирішення місцевих проблем. ²
3.	«PARE 1 + 1» (Молдова) [3]	2010–2015 рр.	Уряд Молдови	Програма спрямована на створення малих підприємств, 70% яких функціонували б у сільській місцевості
4.	«Інноваційна програма з розвитку підприємництва внутрішньо переміщених жінок у сільській місцевості» (Україна) [2]	2017 р.	Міністерство закордонних справ Литовської республіки, ГО «Центр просвітництва та розвитку людини» (м. Львів), Всеукраїнська громадська організація «Громадська Палата України» (м. Дніпро), ГО «Фундація прав людини» (м. Дніпро)	Програма розрахована на внутрішньо переміщених до Львівської та Дніпропетровської областей жінок, які планують започаткувати підприємницьку діяльність. Участь у програмі здійснюється на конкурсній основі. Переможці у конкурсі бізнес-планів отримують грант для започаткування і розвитку власної справи.
5.	Програми підтримки малого підприємництва Німецько-українського фонду (НУФ) ³ [4]	з 2012 р. по теперішній час	Національний банк України (НБУ), Кабінет міністрів України (КМУ), Німецька кредитна установа для відбудови (KfW), Міністерство фінансів України, Центр ресурсоефективного та чистого виробництва, Київська міська державна адміністрація (КМДА), Асоціація приватних роботодавців, Асоціація SME Banking Club, International Project Consult GmbH.	Програми розраховані на розширення кредитування, підтримку фінансування інвестиційних проектів, створення пільгових умов кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва у сільській місцевості.
6.	Проект «Підтримка розвитку сільського господарства та сільських територій»	7 серпня 2016 р. – 3 липня 2020 р.	USAID Агентство США з міжнародного розвитку [5]	Проекти сприяють упровадженню ефективної державної політики у сфері сільського господарства та майнових прав, отриманню українськими підприємцями доступу до міжнародних ринків, а також упровадженню механізмів фінансування потреб малих та середніх сілгоспвиробників.
7.	Проект «Кредитні ресурси для сільськогосподарських виробників»	25 серпня 2016 р. – 24 серпня 2020 р.		
8.	Програми розвитку місцевого бізнес-середовища [6]	з 2014 р. дотепер	Посольство Канади в Україні	Програми спрямовані на: підвищення конкурентоспроможності малого та середнього бізнесу; сучасне та екологічно стійке управління малими і середніми підприємствами, в т.ч. фермерськими господарствами; вдосконалення місцевого бізнес-середовища для малих і середніх підприємств, у т.ч. фермерських господарств.

² Одним із переможців програми «Україна – житниця майбутнього» у 2015 році стала Житомирська обласна асоціація фахівців соціальної сфери з проектом розвитку навичок ведення сільського господарства та підприємницької діяльності учнівської молоді за допомогою відновлення тепличних господарств сільських шкіл Бердичівського району.

³ Програми НУФ для суб'єктів малого підприємництва включають «Програму мікрокредитування», «Програму рефінансування заходів з підтримки системи кредитування у сільській місцевості», «Програму кредитування ММСП за пріоритетними галузевими напрямками», «Програму з підтримки фінансування інвестиційних проектів малих та середніх підприємств за пріоритетними напрямками».

(Продовження таблиці 1)

9.	Програма COSME [7]	2014–2020 рр.	Європейське виконавче агентство з малого та середнього підприємництва (Executive agency for SMEs – EASME)	Програма дає можливість брати участь у різних підпрограмах та проектах COSME, в т.ч. отримувати консультації, тренінги, практичну інформацію щодо ринкових перспектив, європейського законодавства, пошуку бізнес-партнерів, тендерних можливостей та міжнародної співпраці, а також отримати повний доступ до Європейської мережі підприємств EEN (Europe Enterprise network), залучати фінансові ресурси у вигляді грантів на фінансування проектів, що підтримують експортну та інноваційну діяльність в тому числі у сільській місцевості.
10.	Програма HORIZON 2020 [8]	2014–2020 рр.	Європейська дослідницька рада, Європейський інститут інновацій і технологій, Європейське співтовариство з атомної енергії, Об'єднаний дослідницький центр Європейської комісії	Одним із напрямів цієї програми є розвиток інновацій у малому та середньому бізнесі, в т.ч. у сільській місцевості, сталі сільське та лісове господарство.

витку малого підприємництва в сільській місцевості є недостатність їх фінансування.

Проведені дослідження стану, умов та проблем функціонування суб'єктів малого підприємництва в сільській місцевості та нових можливостей, які відкриваються перед ними у зв'язку з посиленням євроінтеграційних процесів, дали змогу дійти таких висновків.

Висновки і пропозиції. Створення відповідних умов для розвитку малого підприємництва в сільській місцевості дасть змогу вирішити проблему безробіття, сприятиме відновленню соціальної сфери села, яка натеper перебуває в стадії занепаду.

За результатами проведених досліджень пріоритетними напрямками розвитку малого підприємництва в сільській місцевості сьогодні є створення

бізнес-інкубаторів на базі окремих сільських громад, об'єднання окремих суб'єктів малого підприємництва у кооперативи, використання передового світового досвіду розвитку малого підприємництва, обґрунтований вибір виду економічної діяльності, розвитку малого підприємництва на селі на основі тематичної мотивації сільських громад, участь у вітчизняних та міжнародних програмах підтримки малого підприємництва, залучення до європейської мережі суб'єктів господарювання. Комплексна програма розвитку малого підприємництва в сільській місцевості повинна також включати створення системи комплексного інформаційно-консультаційного забезпечення суб'єктів малого підприємництва з метою подолання їх економічної неграмотності та мінімізації господарських ризиків.

Список використаних джерел:

1. Україна у цифрах 2016: статистичний збірник / Держстат К., 2017. 240 с. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Портал ресурсного центру ГУРТ. URL: <http://www.gurt.org.ua/>.
3. Напрями стимулювання розвитку малого підприємництва на периферійних територіях західних регіонів України: аналітична записка / Аналітичні матеріали Національного інституту стратегічних досліджень. К., 2012 / Сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1290/>.
4. Сайт Німецько-українського фонду. URL: <http://guf.gov.ua/programs>.
5. Сайт USAID в Україні. URL: <http://www.usaid.gov/ukraine>.
6. Сайт посольства Канади в Україні. URL: <http://www.canadainternational.gc.ca/ukraine/index.aspx?lang=ukr>.
7. Веб-сторінка Європейського виконавчого агентства з малого та середнього підприємництва (Executive agency for SMEs – EASME). URL: <https://ec.europa.eu/easme/en/cosme>.
8. Національний портал «Горизонт 2020». URL: <https://www.eu-ua.org/horizon-2020>.
9. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України № 4618–17 від 22.03.2012 р. / Газета ВРУ «Голос України» від 18.04.2012, № 70. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.

Лукашова Л. В.

Київський національний торговельно-економічний університет

УПРАВЛЕНИЕ РАЗВИТИЕМ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ

Резюме

В статье исследованы основные проблемы развития малого предпринимательства в сельской местности и предложены пути их решения. Изучен мировой опыт создания кооперативных структур в агропромышленном комплексе. В контексте реализации возможностей, которые возникли вследствие усиления евроинтеграционных процессов, систематизированы актуальные национальные и международные программы поддержки субъектов малого предпринимательства в сельской местности.

Ключевые слова: субъекты малого предпринимательства, сельская местность, сельские общины, бизнес-инкубаторы, кооперативные структуры, безработица.

Lukashova L. V.

Kyiv National University of Trade and Economic

MANAGEMENT OF SMALL ENTERPRISE DEVELOPMENT IN THE COUNTRYSIDE

Summary

The article explores main problems of small business development in the countryside and suggested ways to solve them. The world experience of creating cooperative structures in the agro-industrial complex has been studied. In the context of realizing the opportunities that arose from the strengthening of the euro integration processes, current national and international support programs were systematized subjects of small business in the countryside.

Key words: small business entities, countryside, rural community, business incubators, cooperative structures, unemployment.

УДК 338.45

Маказан Є. В.

Нечепуренко Д. С.

Запорізький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ

Досліджено теоретичні питання автоматизації для управління бізнес-процесами на промислових підприємствах. Розглянуто шляхи оптимізації систем управління промисловими підприємствами машинобудівного комплексу. Проаналізовано наслідки впровадження системи управління ресурсами на підприємстві виробничого типу.

Ключові слова: ERP-система, підприємство, автоматизація управління.

Постановка проблеми. За останні роки в Україні відбулися значні зміни економічного клімату, що позначилося на функціонуванні підприємств машинобудівного комплексу. Ефективне та економічно виправдане функціонування вимагає застосування нових підходів в управлінні ресурсами виробництва, що дасть змогу знизити собівартість продукції та зменшити термін виробництва виробів.

Технічна еволюція з середини минулого століття увійшла у новий виток розвитку. Промислові підприємства в багатьох країнах світу зазнали швидкого технічного переоснащення. Швидке зростання потужностей виробництва потребувало зростання обігу ресурсів. Поняття ERP (enterprise planing resource), яке було введено з 1990 р. [1], почало формуватися ще з 1960-х років. Тоді концепція використовувалася щодо керування запасами та контролю виробництва у виробничому секторі. Програмні інженери створили програми для моніторингу матеріальних запасів, зведення балансів та формування звітності. У 1970-х роках такі системи стали перетворюватися із систем планування потреб у матеріалах в системи планування виробничих процесів. У 1980-ті роки такі системи стали досить потужними та охоплювали велику кількість виробничих процесів, що дало змогу говорити про системи автоматизації управління чи планування виробничих ресурсів. У 90-х роках ХХ ст. ці системи були розширені за обсягом управління запасами та іншими операційними процесами до інших бек-офісних функцій, таких як бухгалтерський облік та керування людськими ресурсами, ставши новим типом систем управління підприємством ERP.

Сьогодні ERP розширився до функцій бізнес-аналітики та завдань фронт-офісу, таких як автоматизація продаж, автоматизація маркетингу. За допомогою цих систем компанії в широкому спектрі промисловості досягли успіху та продовжують розвивати використання ERP-систем в управлінні.

Метою статті є аналіз ERP-систем, визначення їх особливостей, огляд можливих причин невдалого впровадження та висунення пропозицій щодо застосування систем управління ресурсами на підприємствах. Такі системи об'єднують усі можливості підприємства в єдиній комп'ютеризованій та автоматизованій базі даних, дають змогу планувати співвідношення витрат на потреби різних відділів та максимальної ефективності. Тому ERP-системи в Україні є сучасною альтернативою традиційним розрізним програмам менеджменту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хоча ERP-системи зазвичай орієнтовані на великі підприємства, сьогодні компанії середнього розміру швидко адаптують ERP-систему для власного використання шляхом застосування моделі «Програмне забезпечення як послуга» (Software as a service – SaaS), коли постачальник розробляє веб-програму, розміщує її та керує нею з метою використання її замовниками через інтернет. Таке рішення також згадується як «хмарне обчислювання». Хмарні рішення роблять системи ERP не тільки доступнішими, але і простішими в реалізації та управлінні. Важливою особливістю є те, що хмарні рішення систем ERP дають змогу в режимі реального часу отримувати звітність та виконувати бізнес-аналітику, що робить такі системи ще ціннішими для керівників та співробітників, які прагнуть прозорості бізнесу.

У результаті компанії всіх розмірів та широкого кола галузей промисловості переходять на хмарні системи ERP. Насправді SaaS-основа підприємств ERP зростала на 21% у рік до 2015 року [2].

ERP-системи мають багато особливостей, з яких найважливішими є наповнюваність та великий масштаб інтегрованості. Ідея ERP-систем полягає у тому, щоб підтримати керівництво компанії у всіх складниках бізнесу. Одна послідовна ERP-система замінює багато окремих складників компанії, авто-